

STRATEGIA ROZWOJU KRAKOWA

Kraków 2005

SPORZĄDZAJĄCY PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE:

1. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE.....	3
2. PRZYJĘTY SCHEMAT PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	6
3. SŁOWNICZEK.....	7
II. OCENA SYTUACJI:	
1. DIAGNOZA STRATEGICZNA.....	9
2. ANALIZA SWOT.....	15
III. PLAN STRATEGICZNY:	
1. WIZJAKRAKOWA.....	19
2. MISJA SAMORZĄDU MIASTA.....	21
3. CELE STRATEGICZNE.....	23
4. CELE OPERACYJNE.....	25
5. PROGRAMY SEKTOROWE.....	35
6. ZADANIA - PRIORYTETOWE PROJEKTY INWESTYCYJNE.....	42
IV. WDRAŻANIE STRATEGII:	
1. INSTRUMENTY WDRAŻANIA STRATEGII.....	54
2. MONITORING, OCENA, AKTUALIZACJA.....	56
3. WYTYCZNE WDROŻENIOWE.....	57
V. INFORMACJA O PROGRAMACH SEKTOROWYCH	58

I. WPROWADZENIE

1. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

Zachowane zostały także treści Strategii z 1999 roku, ale wprowadzono również nowe.

Istotne zmiany dotyczą fazy wdrażania Strategii, szczególnie w odniesieniu do programów sektorowych oraz zadań. Położono także nacisk na udział społeczności Miasta w budowaniu jego przyszłości i realizowaniu strategicznych zadań, wyrażony nie tylko w sformułowaniach misji Miasta, ale głównie w zbiorze przyjętych jako niezbędne do opracowania i wdrożenia programów sektorowych, dotyczących zarządzania i partycypacji społecznej.

Wśród założeń metodologicznych przyjętych w procesie aktualizacji Strategii Rozwoju Krakowa szczególne miejsce zajęły:

- długoterminowy charakter procesu planowania strategicznego,...
- przyjęcie dynamicznego charakteru treści Strategii, co z jednej strony oznacza długotrwałą aktualność celów strategicznych rozwoju Miasta, gwarantowaną konsensusem osiągniętym w pracach nad Strategią, z drugiej zaś strony okresowe aktualizacje programów sektorowych i zadań, ...
- oparcie planowania strategicznego na modelu wieloszczeblowym, w którym podstawą realizacji generalnego planu, będącego możliwie stabilnym trzonem Strategii, są programy sektorowe, których dotyczy okresowa aktualizacja,
- nadanie treści Strategii Rozwoju Krakowa, adresowanej do wszystkich mieszkańców oraz miejscowych instytucji i organizacji, wymiaru ogólnego - bez ograniczania jedynie do obszarów problemowych bezpośrednio zarządzanych przez władze samorządowe Miasta,
- wprowadzenie zarówno w fazie opracowywania Strategii Rozwoju Krakowa, jak i w fazie jej wdrażania mechanizmów partycypacji społecznej - stałej konsultacji i współdziałania w obrębie wspólnoty samorządowej na rzecz rozwoju Miasta.

6

W dotychczasowej pracy nad aktualizacją Strategii szczególną formą realizacji ostatniej z wymienionych wyżej zasad - partycypacji i konsultacji społecznej, stała się "Krakowska Lista Szans" - dwustopniowy sondaż opinii i postulatów na temat rozwoju Krakowa, przeprowadzony w formie warsztatowych dyskusji w środowiskach zawodowych i społecznych, jak też w formie powszechnie adresowanej do mieszkańców Miasta ankiety. Wyniki tych warsztatowych dyskusji oraz sondażu opinii mieszkańców znalazły swój wyraz w treści planu strategicznego.

.....

3. SŁOWNICZEK

Analiza SWOT

Analiza SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) to podstawowe narzędzie podejmowania decyzji strategicznych. Określenie swoich atutów i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które niesie otoczenie, pozwala na podejmowanie właściwych decyzji na różnych etapach i poziomach procesu strategicznego.

Cele strategiczne

Cele strategiczne wynikają z wizji rozwoju i są jej konkretyzacją. Cele te wyznaczają kierunek działania podmiotów życia społecznego i gospodarczego miasta. Są to cele długookresowe, określające, co można obecnie zrobić, aby zwiększyć przyszłe możliwości i zapewnić konkurencyjność miasta w dłuższym horyzoncie czasowym.

....

Miasto obywatelskie

Pojęcie miasta obywatelskiego odnosi się do filozofii społeczeństwa obywatelskiego, ma jednak w Strategii bardzo konkretne, operacyjne znaczenie. Chodzi bowiem o społeczność mieszkańców posiadających właściwe umiejętności i wiedzę oraz chcących działać na rzecz dobra wspólnego, zdolnych do aktywności oraz nie pozbawionych praw i formalnych możliwości działania.

.....

Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna jest bardzo istotnym czynnikiem realizacji Strategii. Jest ona rozumiana jako wspólne branie odpowiedzialności za rozwój miasta przez samorząd i mieszkańców. Z jednej strony może się rozwijać od zwykłego uczestnictwa w wyborach i aktywności w swoim środowisku poprzez samoorganizację społeczną wobec różnorodnych wyzwań, aż do systemowej współpracy z władzami Miasta. Ze strony władzy, jej rozwój może przebiegać od właściwej polityki informacyjnej i systemu konsultacji społecznych, poprzez zlecenie zadań podmiotom społecznym, aż do wspólnych projektów strategicznych. Partnerstwo realizuje się w połączeniu tych dwóch dróg.

Programy sektorowe

Programy sektorowe to dokumenty planistyczne tworzone dla jednego lub kilku obszarów funkcjonowania miasta (sektora wydzielonego organizacyjnie lub dziedziny jednolitej merytorycznie), mające realizować jeden lub kilka celów operacyjnych zapisanych w strategii. Programy sektorowe są wdrażane poprzez zadania (projekty miejskie).

.....

Strategia rozwoju miasta

Strategia rozwoju miasta to koncepcja działania zmierzającego do zrównoważonego i trwałego rozwoju społeczności miasta, przedstawiona w formie zwięzłego dokumentu zawierającego procedury osiągania zamierzonych celów - co pozwala na włączenie się do wspólnych działań partnerów społecznych.

Dokument taki powinien zawierać: syntetyczną diagnozę stanu istniejącego; analizę słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń; określenie deklaracji strategicznych - wizji i misji; cele strategiczne i cele operacyjne; powinien opisywać także programy sektorowe i zadania, służące realizacji zamierzeń oraz wskazywać środki pozwalające te wszystkie przedsięwzięcia wdrożyć.

.....

Zadania

Zadania to konkretne zamierzenia i przedsięwzięcia, które w całości lub w części realizują jeden lub więcej programów sektorowych. Wśród nich szczególnie znaczenie mają zadania strategiczne, uznane za decydujące o rozwoju Miasta. Do realizacji zadań mogą być tworzone programy sektorowe, albo można je podjąć w ramach projektów miejskich.

10

II. OCENA SYTUACJI

1. DIAGNOZA STRATEGICZNA

...Przyszłość Krakowa powinna się opierać na silnym społeczeństwie obywatelskim. Oznacza to angażowanie w czasie planowania, wdrażania, monitorowania i oceny strategii wszystkich partnerów

społecznych, w szczególności samych mieszkańców Krakowa. Warunkiem sprawnej realizacji strategii rozwoju jest utożsamianie się mieszkańców, firm, organizacji społecznych i innych podmiotów działających na terenie Miasta z misją i celami strategicznymi rozwoju Miasta. Realizacja celów strategicznych będzie możliwa tylko przy dużym zaangażowaniu społecznym.

.....
Z drugiej strony, Kraków, podobnie jak inne polskie miasta, charakteryzuje się wciąż małymi umiejętnościami organizowania przedsięwzięć o charakterze publiczno-prywatnym i przedsięwzięć społecznych, które na całym świecie stały się głównym narzędziem rozwoju miast. Doskonalenie umiejętności organizowania i koordynacji przedsięwzięć społecznych to szansa dla Krakowa. Na styku sektorów gospodarki, samorządu i pozarządowego znajdują się wspólne cele rozwojowe, których realizacja będzie najskuteczniejsza właśnie przy wykorzystaniu przedsiębiorczości społecznej.

16

2. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY

1. Bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe
2. Atrakcyjność turystyczna Miasta
3. Znany ośrodek nauki o międzynarodowym zasięgu oddziaływania, o bogatym potencjale naukowym i badawczo-rozwojowym
- ...
13. Rozwinięty sektor organizacj i pozarządowych.

SŁABE STRONY

.....

SZANSE I OCZEKIWANIA

4. Zwiększanie udziału środków pozabudżetowych w realizacji zadań publicznych.
-
21. Aktywny udział środowisk lokalnych w rozwiązywaniu problemów społecznych.

ZAGROŻENIA I NIEKORZYSTNE TRENDY ROZWOJU

.....

10. Starzenie się społeczeństwa.
13. Niski poziom zaangażowania grup zmarginalizowanych w rozwiązywanie własnych problemów.

20

III. PLAN STRATEGICZNY

1. WIZJA KRAKOWA

Mocno akcentowany jest intensywny rozwój gospodarczy Miasta jako nośnika postępu,, jak też aspekt obywatelskiej współodpowiedzialności mieszkańców jako metody urzeczywistniania wizji.

.....
Wizja Miasta, podobnie jak cała strategia jego rozwoju, kreślona jest z myślą o jego mieszkańcach, którzy tworzą dobrze zorganizowane społeczeństwo obywatelskie. Tylko jako **wspólnota obywatelska** mogą sobie zapewnić **wysoką jakość życia**, nie ograniczając przy tym możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń, dbając o równowagę przestrzenną, ekologiczną, gospodarczą i społeczną. W ten sposób rozwój, który jest częścią wizji, będzie miał charakter **trwały i zrównoważony**. Krakowianie, mający silne poczucie wspólnoty, biorą odpowiedzialność za losy Miasta, aktywnie uczestnicząc w podejmowaniu decyzji dotyczących rozwiązywania bieżących problemów wspólnoty, jak i realizacji pomysłów sprzyjających rozwojowi Miasta, stale kontrolując władze samorządowe.

.....
Przyszły Kraków to także miasto nowoczesnej infrastruktury społecznej, aktywnie wspierające różne pokolenia Krakowian, organizujące centra wsparcia dla ludzi starszych, otwierające na potrzeby lokalnych społeczności lokalne obiekty komunalne, tworzący nowe parki, tereny rekreacyjne, sportowe, nowe obiekty edukacyjne i oświatowe. Jako miasto obywatelskie Kraków poprzez swój samorząd będzie starał się wspierać tworzące tę infrastrukturę społeczną - organizacje pozarządowe, w rękach samych mieszkańców zostawiając decyzje i dalsze działania.

2. MISJA SAMORZĄDU MIASTA

MISJĄ SAMORZĄDU MIASTA JEST INTEGROWANIE DZIAŁAŃ MIESZKAŃCÓW, SŁUŻĄCE URZECZYWISTNIANIU WIZJI ROZWOJU KRAKOWA, POPRZEZ WPROWADZANIE PARTNERSKIEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM,...

Misja ta współgra z podstawowym sformułowaniem wizji rozwoju Krakowa - "Kraków miastem obywatelskim". Stwierdza ona konieczność integrowania działań mieszkańców oraz wyraża wolę wprowadzania partnerskiego zarządzania miastem. Wzmacnianie partycypacji społecznej jako głównego impulsu i motoru, umożliwiającego konieczne dla rozwoju Miasta zmiany, ma w Krakowie szczególny wymiar - partnerskie działania wiążą się z zachowaniem specyficznej tożsamości Miasta.

.....
Podejście do realizacji misji odzwierciedlają:

- będące częścią Strategii (rozdział III-5) programy przewidziane dla wspierania form i instytucji partycypacji społecznej oraz dla podnoszenia jakości zarządzania zadaniami publicznymi (wśród nich Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego, Program Centrum Partycypacji Społecznej, Program rozwoju samorządności lokalnej, Program Centrum Monitorowania Jakości Życia Mieszkańców),

- także będące elementem Strategii (rozdział IV) rozwiązania dotyczące sposobu i narzędzi wdrażania strategii oraz monitorowania i oceny tych działań (wśród nich ważną rolę przewiduje się dla Rady Konsultacyjno-Programowej, która skupi przedstawicieli instytucji samorządowych i administracyjnych oraz reprezentantów środowisk nauki, kultury i gospodarki).

3. CELE STRATEGICZNE

CEL STRATEGICZNY I: Kraków miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu

Stała poprawa warunków i poziomu życia mieszkańców jest podstawowym powodem przygotowywania Strategii Krakowa, tak więc wyodrębnienie atrakcyjności zamieszkania jako jej celu strategicznego pełni w niej inną funkcję. W świetle analizy SWOT trwały rozwój społeczności Krakowa nie może być oparty na strategii ofensywnej, bo zbyt wiele mamy braków i w niestabilnych czasach niesie ona zbyt duże ryzyko dla konkretnych grup osób, trzeba więc poprzestać na strategii konkurencyjnej. Jest ona uzasadniona potencjałem kompetencji, wiedzy i przedsiębiorczości tkwiącym w mieszkańcach i szansach, jakie niesie integracja kulturowa w UE. Tak więc atrakcyjność zamieszkania ma nie tylko podnosić jakość życia i wolę rozwoju dzisiejszych krakowian i przez to wydobywać tkwiący w nich potencjał, ale ma stwarzać warunki do zatrzymywania na stałe w Krakowie absolwentów uczelni, naukowców i twórców kultury, a także przyciągać na stałe osoby zainteresowane inwestowaniem w Mieście.

27

CEL STRATEGICZNY III: Kraków europejską metropolią o ważnych funkcjach nauki, kultury i sportu

.....
Polityka promocyjna powinna spowodować sprowadzenie do Krakowa instytucji europejskiej, co podniesie wagę metropolitalną miasta. Wszelkie te działania powinny być integrowane i wspólnie prowadzone z innymi samorządami, w tym z województwem samorządowym.

4. CELE OPERACYJNE

CEL STRATEGICZNY I KRAKÓW MIASTEM PRZYJAZNYM RODZINIE, ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA I POBYTU

CEL OPERACYJNY I-2

Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wiekowych oraz podnoszenie jej jakości

CEL OPERACYJNY I-8	Rozwój samorządności lokalnej i doskonalenie metod zarządzania, zwiększenie świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem miasta
---------------------------	--

CEL STRATEGICZNY III KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

CEL OPERACYJNY III - 5	Tworzenie warunków dla lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych
-------------------------------	--

30

CEL STRATEGICZNY I:

□ **KRAKÓW MIASTEM PRZYJAZNYM RODZINIE, ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA I POBYTU**

CEL OPERACYJNY I -2: Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wiekowych oraz podnoszenie jej jakości

Mieszkańcy Krakowa powinni mieć możliwość kształcenia się przez całe swoje życie, a służyć temu powinna rozwinięta sieć szkół i placówek publicznych i niepublicznych posiadających bogatą ofertę edukacyjną.

W dłuższej perspektywie czasowej nie da się przewidzieć zmian na rynku pracy i z tego względu potrzebna jest dziś edukacja do aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim i w zmieniającym się rynku pracy nie tylko w Polsce, ale również w Unii Europejskiej. Oznacza to prawdziwie podmiotowe traktowanie dzieci i młodzieży, jako obywateli, którzy w trakcie edukacji nie tylko zdobywają wiedzę i umiejętności, ale także budują swe charaktery i kształtują postawy obywatelskie.

33

CEL OPERACYJNY I -8: Rozwój samorządności lokalnej i doskonalenie metod zarządzania, zwiększenie świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem miasta

Niekwestionowanym potencjałem rozwojowym Krakowa są jego mieszkańcy. Silny patriotyzm lokalny i przywiązanie do Miasta przekłada się na duże zaangażowanie w przedsięwzięcia społeczne i aktywność gospodarczą. Partycypacja społeczna oznacza branie współodpowiedzialności za siebie i za współmieszkańców Miasta, a partycypacja obywatelska współodpowiedzialność za stan i rozwój całej społeczności jako dobra wspólnego. Od dawna znane są zależności pomiędzy umiejętnością samoorganizowania się osób i grup dla realizacji nawet drobnych i konkretnych celów, a ich późniejszą zaradnością i przedsiębiorczością przynoszącą trwały rozwój - także gospodarczy.

Stwarzanie warunków dla inicjowania oraz wspierania różnorodnych form i instytucji sprzyjających partycypacji jest wyznacznikiem długofalowego, strategicznego rozwoju Krakowa - w perspektywie kilkunastu lat. Chodzi o świadomy proces budowania infrastruktury obywatelskiej Miasta, która stałaby się stabilnym oparciem dla organizacji społecznych współdziałających z samorządem w rozwiązywaniu konkretnych problemów, jak i dla tworzenia wspólnot sąsiedzkich, jako miejsca mającego stwarzać poczucie bezpieczeństwa społecznego.

Rozwój samorządowych dzielnic pomocniczych Krakowa będzie jednym z elementów decentralizacji zarządzania miastem.

5. PROGRAMY SEKTOROWE

CEL STRATEGICZNY I: KRAKÓW MIASTEM PRZYJAZNYM RODZINIE, ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA I POBYTU

CEL OPERACYJNY I-8: Rozwój samorządności lokalnej i doskonalenie metod zarządzania, zwiększenie świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem miasta

Programy podstawowe

- Program rozwoju samorządności lokalnej i obywatelskiej partycypacji w zarządzaniu miastem
- Program podnoszenia jakości usług publicznych
- Założenia wieloletniej polityki finansowej miasta

Programy wspierające

- Roczny program współpracy samorządu miasta Krakowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
- Polityka zagraniczna samorządu Miasta Krakowa
- Program współpracy międzynarodowej Gminy Miejskiej Kraków
- Program integracji europejskiej Krakowa
- Program gospodarowania mieniem komunalnym
- Strategia Promocji Krakowa na lata 2004-2006

planowany

CEL STRATEGICZNY III: KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

CEL OPERACYJNY III -5: Tworzenie warunków do lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych